

2002 YILI OCAK-ŞUBAT DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerinin eski ve yeni sunumuna ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, “[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)” başlıkları altında yer almaktadır.

2002 yılı Ocak-Şubat döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar, “Eski Sunum” çerçevesinde aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında, 2002 Ocak-Şubat döneminde dış ticaret açığı % 84,6 oranında azalarak 302 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 3,1,
- bavul ticaretinin % 13,9 artması,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 20,3 oranında azalmasıdır

Diğer taraftan, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 73,8 oranında azalarak 317 milyon ABD doları olmuştur.

Sonuç olarak, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 745 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde 15 milyon ABD doları fazla vermiştir.

I- Dış Ticaret

2001 yılı Ocak-Şubat döneminde, 489 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 5.306 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde 557 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 5.640 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 168 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 7.261 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde, 153 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 5.942 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 1.955 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde % 84,6 oranında azalışla 302 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak-Şubat 2001	Ocak-Şubat 2002	% Değişim
İhracat FOB	5.306	5.640	6,3

Bavul ticareti	489	557	13,9
İthalat FOB	-7.261	-5.942	- 18,2
Altın ithalatı	-168	-153	-8,9
Dış Ticaret Açığı	-1.955	-302	-84,6

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 8,2 oranında artarak, 475 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 21,2, **diğer mal ve hizmet gelirleri** ise % 63,2 oranında azalarak sırasıyla 435 milyon ABD doları ve 687 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **turizm giderleri** % 13,6, **faiz giderleri** % 5,5, **diğer mal ve hizmet giderleri** ise % 31,8 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 222, 1.158 ve 694 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2002 yılı Ocak-Şubat döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 52,2 oranında azalarak, 346 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2002 yılı Ocak-Şubat döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.801 milyon ABD doları azalarak 25 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 199 milyon ABD doları azalarak 28 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 3 milyon ABD doları çıkış göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 446 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde 404 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma** gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 28 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde 633 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 2.816 milyon ABD doları net satım 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde 525 milyon ABD doları net alım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 2.398 milyon ABD doları net çıkışla, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde 296 milyon ABD doları tutarında net girişle sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 244 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde ise 7 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 1.687 milyon ABD dolarından 1.683 milyon ABD dolarına düşmüş olup, diğer sektörlerin borçlanmasında 225 milyon ABD dolarlık azalış ve bankacılık sektörü borçlanmasında 240 milyon ABD dolarlık artış gözlenmiştir.

Anapara geri ödemeleri 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde, 1.892 milyon ABD dolarından 1.836 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 39 milyon ABD doları çıkış gözlenirken, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde 146 milyon ABD doları artış görülmüştür.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 33 milyon ABD doları tutarında yurtdışına kredi açılırken, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde bu tutar 165 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 2.084 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde ise 1.661 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 1.433 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde ise 1.398 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde net 1.025 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde ise net 256 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde net 482 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde ise net 303 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde net 249 milyon ABD doları kullanım, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde ise net 436 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 1.257 milyon ABD doları ve 994 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 176 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde de özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 404 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2001 yılı Ocak-Şubat döneminde 630 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Şubat döneminde ise 1.877 milyon ABD doları artmıştır.

2002 Şubat ayında Stand-by anlaşması kapsamında IMF'den 8.706 milyon ABD doları tutarında kredi dilimi kullanılmış, 6.138 milyon ABD doları tutarında geri ödeme yapılmıştır.